

Denna blankett används för ändrad beräkning av debiterad preliminär skatt, dvs. F-skatt och särskild A-skatt. Ansökan om F-skatt görs på blankett SKV 4620 "Skatte- och avgifts-ansökan". Siffror inom ring hänvisar till upplysningarna på sidan 3 och 4.

Preliminär självdeklaration

Inkomstår

2010 1月1日 - 12月31日 所得申告書

Personuppgifter m.m.

Den skattskyldiges namn och adress	Person-/Organisationsnummer ①
	Telefon bostad, även riktnummer
	Telefon arbete, även riktnummer

Inkomst av näringsverksamhet 事業による所得申告書

Verksamheten bedrivs från fast driftställe i ②		Län	Kommun	Församling
Typ av verksamhet ②		42 Räkenskapsår		Bedriver du ③ verksamheten aktivt? ☐ Ja ☐ Nej
Nettointäkt efter avdrag för egenavgifter/särskild löneskatt. Om den beräknade nettointäkten är väsentligt lägre än nettointäkten vid taxeringen året före inkomståret, ska skälen till de beräknade avvikelserna lämnas under "Övriga upplysningar". Om sjukpenning eller kapitalinkomster, på vilka preliminärskatteavdrag görs, ingår i nettointäkten, anger du sjukpenningen resp. kapitalinkomsten under "Övriga upplysningar".				40 Belopp ④ ⑤
Till sjukförsäkringen gällande karenstid ⑥	89 Egen pensionsopparande som dragits av vid beräkning av nettointäkt av näringsverksamhet ⑥	44 Beräknad lönesumma för anställda ⑦	01 Avdragen/beräknad A-skatt på inkomst som redovisas i näringsverksamhet ⑩	
74 Antal karenstidagar				
Mervärdesskatt (fylls i endast om du ska redovisa momsen i självdeklarationen)	66 Utgående mervärdesskatt	87 Ingående mervärdesskatt ⑧	68 Minskning av expensionsfond ⑨	67 Ökning av expensionsfond ⑨

Samtligt enligt SFS 1982:288 har staten med Näringsdepartementets Regelförord.

Inkomst av tjänst

Inkomster hitills under året (namn på utbetalare)	01 Avdragen A-skatt	02 Bruttoön och förmåner ⑪	03 Pensioner ⑫
Beräknade inkomster under resten av året (namn på utbetalare)	06 Under lönen	07 Bruttoön och förmåner	08 Pensioner
Avdrag ⑬			22

Allmänna avdrag

45 Pensionsopparande m.m. ⑭

Inkomst av kapital

30 Kapitalinkomster på vilka skatteavdrag görs ⑮	32 Kapitalinkomster på vilka skatteavdrag inte görs	34 Skuldräntor, konträtsavgift m.m. ⑯	Avdragen/beräknad A-skatt på kapitalinkomster
--	---	---------------------------------------	---

Förmögenhet ⑰

65 Egen skattepliktig förmögenhet	61 Summa förmögenhetsöverskott för övriga familjemedlemmar med positiv förmögenhet	62 Summa förmögenhetsunderskott för övriga familjemedlemmar med negativ förmögenhet
-----------------------------------	--	---

SKV 4314 W upgåve 34 04-11

7.1 Tabell

Antal företag fördelade efter storlek (antalet anställda), 1997-2003
 Number of enterprises according to size (number of employees), 1997-2003

Antal anställda Number of employees	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	
							Antal Number	Andel Share
0	596 304	607 639	588 720	601 522	613 428	628 033	641 820	74,93%
1-4	134 221	140 368	144 829	146 498	147 783	145 792	146 049	17,05%
5-9	30 551	31 309	31 773	33 058	33 435	33 558	33 748	3,94%
10-19	15 656	16 105	16 587	17 469	17 768	17 811	17 934	2,09%
20-49	8 899	9 075	9 462	10 010	10 409	10 646	10 522	1,23%
50-99	2 788	2 834	2 878	3 002	3 175	3 210	3 156	0,37%
100-199	1 319	1 332	1 377	1 432	1 495	1 527	1 513	0,18%
200-499	847	857	882	911	895	935	913	0,11%
500-	800	818	830	831	863	846	862	0,10%
Summa (Total)	791 385	810 337	797 338	814 733	829 251	842 358	856 517	100,00%

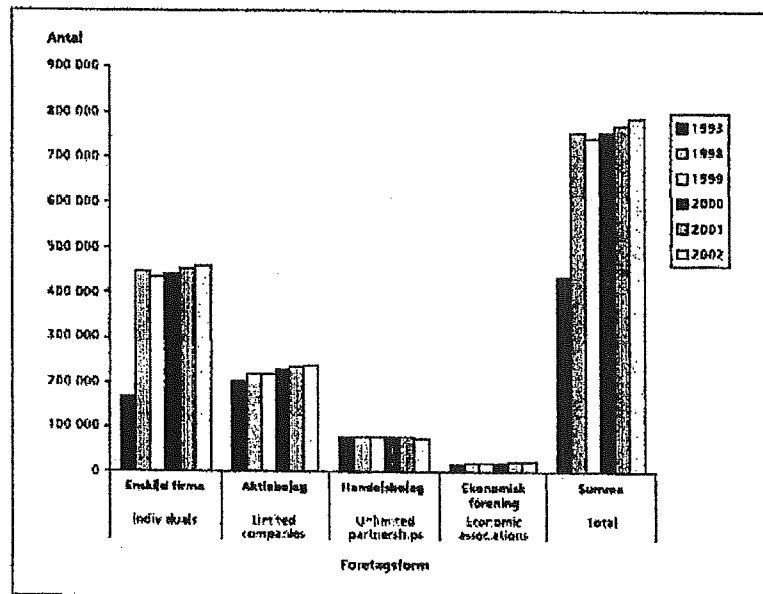
Anm: Tabellen avser aktiva företag. Som aktivt företag räknas i detta sammanhang företag som är registrerat till mervärdesskatt och/eller som arbetsgivare.

Källa: Statistiska centralbyrån, statistikdatabasen för näringsverksamhet

資料 : Skatteverket, Skatter i Sverige, Skattestatistisk Årsbok 2004, 2004, s 158.

7.3 Diagram

Antal aktiva företag för de vanligaste företagsformerna i Sverige, 1993, 1998-2002
 Number of active companies of the most common legal forms in Sweden, 1993, 1998-2002

Anm: Som aktivt företag räknas i detta sammanhang företag som är registrerat till mervärdesskatt och/eller som arbetsgivare. Den stora ökningen av antalet enskilda firmor mellan 1993 och 1997 beror på att skattskyldiga före 1997 endast momsregistrerades om särskild momsdeklaration lämnades. Fr.o.m. 1997 registreras samtliga skattskyldiga som redovisar moms. Sifferunderlaget återfinns i tabellbilagan (7.20 Tabell).

Källa: Statistiska centralbyrån, centrala företags- och arbetsställeregistret

資料 : Skatteverket, Skatter i Sverige, Skattestatistisk Årsbok 2004, 2004, s 160.

7.4 Tabell

Total omsättning per företagsform 1999-2003 enligt lämnade momsdeklarationer, mdkr och procent

Total turnover per legal form of enterprise 1999-2003 on the basis of VAT tax returns, BSEK and percent

Företagsform Legal form	1999		2000		2001		2002		2003	
	Omsättning Turnover	Andel Share	Omsättning Turnover	Andel Share	Omsättning Turnover	Andel Share	Omsättning Turnover	Andel Share	Omsättning Turnover	Andel Share
Enskild näringsverksamhet (Individuals)	59,1	1,3	87,4	1,8	91,2	1,7	94,8	1,8	95,9	1,8
Aktiebolag (Limited companies)	3 952,1	89,3	4 384,7	88,0	4 663,5	88,6	4 751,0	88,6	4 763,2	88,3
Handelsbolag (Unlimited partnerships)	87,4	2,0	115,1	2,3	109,8	2,1	109,7	2,0	108,2	2,0
Ekonomisk förening (Economic associations)	103,5	2,3	99,9	2,0	91,3	1,7	101,4	1,9	113,9	2,1
Övriga (Other)	222,1	5,0	295,9	5,9	309,7	5,9	305,3	5,7	313,9	5,8
Summa (Total)	4 424,3	100,0	4 982,9	100,0	5 265,5	100,0	5 362,2	100,0	5 395,1	100,0

Ann: Omsättningen har beräknats utifrån uppgifter i lämnade momsdeklarationer. Det innebär en viss underskattning för enskild näringsverksamhet, eftersom momsén vid en omsättning under en miljon kronor redovisas i inkomstdeklarationen.

Källa: Statistiska centralbyrån

資料: Skatteverket, Skatter i Sverige, Skattestatistisk Årbok 2004, 2004, s 161.

9.1 Tabell

Restförling och oppbördsförluster för de stora skattelagen (exkl. dröjsmålsavgifter m.m.), löpande priser, mdkr

Tax arrears and collection losses (excl. penalty interest etc.), current prices, BSEK

	Miljarder kr					BSEK				
	Exkl. punktskatter Excl. excise duties					Inkl. punktskatter Incl. excise duties				
	1988	1990	1992	1994	1996	1998	2000	2001	2002	2003
Totala skatter och avgifter (Total taxes)	607	758	737	756	929	1 035	1 172	1 172	1 169	1 233
Nyrestfört brutto (New arrears for the year)	6,1	12,3	15,7	14,8	12,2	11,6	14,1	13,2	15,5	13,6
Återkallat (Arrears withdrawn)	-1,5	-2,3	-3,8	-3,5	-2,9	-2,5	-4,4	-3,5	-4,1	-3,5
Restfört netto (Arrears net)	4,6	10,0	11,9	11,3	9,2	9,1	9,7	9,7	11,4	10,1
Betalt (Paid)	-2,3	-2,5	-3,3	-3,9	-3,5	-3,9	-5,1	-4,8	-5,0	-5,0
Uppbördsförlust (Collection loss)	2,4	7,5	8,6	7,4	5,7	5,2	4,5	4,9	6,3	5,2
Uppbördsförlust i % av totalt fastställda skatter (Collection loss in % of total settled taxes)	0,4%	1,0%	1,2%	1,0%	0,6%	0,5%	0,4%	0,4%	0,5%	0,4%

Ann: I "de stora skattelagen" ingår i statistiken för åren 1988-1996 inkomstskatt, arbetsgivaravgifter och moms. Fr.o.m. år 1998 har även punktskatterna hänförs till de stora skattelagen. Uppbördsförlusterna avseende punktskatter är små (100 å 200 miljoner kronor). Uppbördsförlusten för de mindre skattelagen uppgick 2003 till 16 miljoner kronor. Till de mindre skattelagen har hänförs bl.a. arvs- och gåvoskatt, stämpelskatt samt tull och andra införselavgifter.

Källa: Skatteverket, bearbetning av Kronofogdemyndigheternas indrivningsstatistik, och Konjunkturinstitutet.

資料: Skatteverket, Skatter i Sverige, Skattestatistisk Årsbok 2004, 2004, s 202.

9.2 Tabell 未納税の確定の状況 (個人と法人)

Fördelning av oppbördsförlusterna mellan fysiska och juridiska personer 1993-2003, mnkr

Distribution of tax arrears and collection losses on Individuals and legal entities 1993-2003, MSEK

År Year	Fysiska personer Individuals	Juridiska personer Legal entities	Totalt Total
1993	1 844	6 296	8 140
1994	1 755	5 660	7 415
1995	1 637	3 328	4 965
1996	1 473	4 249	5 722
1997a	1 777	3 449	5 226
1997b	1 813	3 536	5 349
1998	2 179	2 993	5 172
1999	1 648	3 835	5 683
2000	1 997	2 532	4 529
2001	2 194	2 839	5 033
2002	2 195	4 181	6 376
2003	1 541	3 610	5 151

Ann: Beloppen avser "de stora skattelagen". För åren 1993-1996 avser de inkomstskatt, arbetsgivaravgifter och moms. Fr.o.m. 1998 hör även punktskatterna till de stora skattelagen.

För att uppnå jämförbarhet med tidigare år redovisas vid 1997a oppbördsförlusten exkl. punktskatter, vid 1997b redovisas den inkl. punktskatter.

Källa: Skatteverket, kronofogdemyndigheternas indrivningsstatistik

資料: Skatteverket, Skatter i Sverige, Skattestatistisk Årsbok 2004, 2004, s 203.

Denna anmälan kan du också fylla i och skicka in elektroniskt på www.foretagaregistrering.se

1/2

Ansökan/anmälan avser

☐ F-skatt	☐ FA-skatt	☐ Registrering som arbetsgivare	☐ Registrering för moms
----------------------------------	-----------------------------------	--	--

A. Sökande (Fylls i av alla fysiska och juridiska personer)

Namn	Person-/organisationsnummer
Postadress, postnummer och ortnamn	Telefon dagtid (även riktnummer)

B. Uppgifter om företaget (Fylls i av alla)

Företagsform		Annat form	
☐ Aktieföretag	☐ Handelsbolag	☐ Ekonomisk förening	☐ Enskild näringsidkare
Verksamheten är		Tidigare person-/organisationsnummer	Förelä räkenskapsåret (fr.o.m. - to.m.)
☐ nystartad	☐ övertagen	☐ ombildad	☐ pågående
Företagets besöksadress inkl. postnummer och ortnamn (om annan än postadressen)			Bedriva verksamhet på flera fasta adresser
			☐ Ja ☐ Nej
Särskild skattsedress inkl. postnummer och ortnamn dit skattedeklarationer och kontoutdrag ska sändas			

C. Uppgifter om verksamheten (Fylls i av alla)

Verksamhet 1	Andel av total verksamhet (%)	SN-kod (frivillig uppgift)
Verksamhet 2		
Verksamhet 3		

D. Beskrivning av verksamheten (Fylls i av enskild näringsidkare som huvudsakligen utför tjänster)

Verksamhetsidé och kundkrets (beskrivs så tydligt som möjligt)

Beräknat antal kunder	Tidigare anställning hos kund	Datum då anställning upphört	Kunden ansvarar för materialkaffning
	☐ Ja ☐ Nej		☐ Ja ☐ Nej
Uppdragsförklaring	Annat sätt		Kunden ansvarar för arbetsledning
☐ Anbud ☐ Annonser			☐ Ja ☐ Nej
Beskrivning av maskiner och inventarer m.m. (som ska användas i verksamheten)			Ungefärlig anskaffningskostnad för maskiner, inventarer m.m.
Arbetslokaler			Annat beräkning
☐ Egen bostad ☐ Hyrd lokal ☐ Kunds lokal	Ersättningsberäkning		
	☐ Per timme/vecka/månad ☐ Per uppdrag		
Garantibätagande			
Om tillstånd för verksamheten krävs, har sådant sålts eller erhållits?			
☐ Ja ☐ Nej	☐ Ja ☐ Nej	☐ Tillstånd krävs inte	

E. Uppgifter om delägare (Fylls i av aktieföretag och handelsbolag)

Namn	Person-/org./VAT-nummer	Antal aktier/andelar

Samråd enligt SFS 1982:293 har skett med Näringslivet's Regelinbörd.
SKV 4620 W utgåva 24 05-02

F. Uppgifter för registrering

3/2 2

F.1 Arbetsgivare

Datum för första löneutbetalning	Beräknat antal anställda	44 Beräknad lönesumma under inkomståret
----------------------------------	--------------------------	---

F.2 Moms

Startdatum för momspliktig verksamhet	Beräknad momspliktig årsomsättning i Sverige och till andra länder	Beräknad momsfri årsomsättning i Sverige och till andra länder
☐ Företaget planerar att handla med företag eller privatpersoner i andra EG-länder		☐ Företaget planerar att exportera eller importera varor eller tjänster (ej EG-handel)
Hur ofta ska du redovisa moms (redovisningsperiod)?		
☐ Varje månad		☐ En gång om året (Omsättning högst 1 miljon kr. För HB/KB dock högst 200 000 kr.)
Hur ska du bokföra fakturor (redovisningsmetod)?		Fakturor bokförs inte löpande utan först när faktura betalas. Obetalda fakturor bokförs vid räkenskapsårets slut (boksutslutningsmetod)
☐ Fakturor bokförs löpande i grundbokföring och huvudbok (faktureringsmetod)		☐ Fakturor bokförs löpande utan först när faktura betalas. Obetalda fakturor bokförs vid räkenskapsårets slut (boksutslutningsmetod)

G. Uppgifter för beräkning av preliminär skatt (Preliminär självdeklaration)

G.1 Inkomst av näringsverksamhet (se sidan 10 i broschyren SKV 418)

程英建の個人情

事業
上の
所得
申告

49 Nettointäkt	55 Utgående moms som redovisas i inkomstdekl.	57 Ingående moms som redovisas i inkomstdekl.
58 Underlag särskild löneskatt på pensionskostnad	59 Eget pensionsparande som dragits av vid beräkning av nettointäkt av näringsverksamhet	
☐ Önskar få uppskov i tre månader med betalningen av den debiterade preliminärskatten.		

G.2 Inkomst av tjänst (Fylls i av enskilda näringsidkare/handelsbolagsdelägare)

自営業者
の
所得
申告
準備
中

Namn på arbetsgivare, pensionsutbetalare, försäkringskassa m.fl. tillägs under inkomståret	01 Betald preliminärskatt	02 Bruttolönn och förmåner	03 Pension
Namn på arbetsgivare under resten av inkomståret	06 Fr.o.m. - L.o.m.	07 Bruttolönn och förmåner	08 Pension
Avdragsbara kostnader i anställningen (ange art och belopp)	22 Summa kostnader		

G.3 Allmänna avdrag

G.4 Inkomst av kapital

G.5 Förmögenhet

45 Pensionsparande m.m.	30 Inkomster med skatteavdrag	32 Inkomster utan skatteavdrag	34 Skuldfrånkor, tomträttsavgift m.m.	56 Egen skattepliktig förmögenhet	Familiens gemensamt förmögenhet
-------------------------	-------------------------------	--------------------------------	---------------------------------------	-----------------------------------	---------------------------------

Övriga upplysningar

Anmälan om ändrade förhållanden
Om något som tagits upp i en anmälan om registrering har ändrats, ska den som gjort anmälan underätta Skatteverket om ändringen. Skatteverket vill ha underättelsen inom två veckor.

Kontaktperson

Namn	Telefonnummer
	E-postadress

Datum	Sökandens/behörig firmstecknarens underskrift	Sökandens webbadress (frivillig uppgift)
	Namn/örtydligande	

Övriga underlag

64 Underlag hel fastighetskatt, hyreshus (18)	59 Underlag halv fastighetskatt, hyreshus (18)	53 Underlag hel fastighetskatt, småhus (18)
54 Underlag halv fastighetskatt, småhus (18)	47 Underlag fastighetskatt, industrier/ elproduktionsenheter (18)	48 Underlag fastighetskatt, lokaler (18)
97 Underlag avkastningskatt, (18) pensionsföretag	98 Underlag avkastningskatt, kapitalförsäkringar (18)	88 Underlag särskild löneskatt (20) pensionskostnader

Övriga upplysningar och yrkanden

--

Datum	Underskrift

Den preliminära självdeklarationen lämnas till skattekontoret.

Myndighetens anteckningar

73 Inkomststämning	Summa debiterad skatt utan avrundning	F.r.o.m. betalningstillfället

第7章 沖縄県における国民年金保険料の強制徴収

中益陽子

1. はじめに

自営業者の年金制度を研究するにあたっては、理論的な側面だけでなく実務上の問題を検討することも不可欠である。そこで、本研究会では、都道府県の社会保険事務局への訪問調査を実施し、社会保険事業の運営上の課題や現地での取り組みを自営業者という観点から調べることにした。この点、沖縄県は、国民年金加入者全体に占める第1号被保険者の割合がもっとも高い県であると同時に（2001年で45.9%、全国平均31.0%、表1参照）、就業者全体に占める自営業者の割合も全国平均を上回っており（沖縄県企画部統計課「労働力調査」によると、2005年平均で13.1%¹、統計局「労働力調査」によると、2005年の全国平均は10.2%）、自営業者の年金制度の研究という点からは興味深い。

こうした特徴を踏まえて、本研究会は、調査訪問の対象として沖縄社会保険事務所を選択した。残念ながら、沖縄社会保険事務局では自営業者に関するデータ等は集積してないとのことであったが、自営業者の年金という点からも興味深い国民年金保険料の未納者に対する強制徴収について詳しい解説を受けたため、以下ではこの点について報告する。

表1 加入者全体に占める第1号被保険者の割合（%、2001年）

県	割合	県	割合	県	割合
北海道	28.3	石川	28.0	岡山	27.3
青森	37.0	福井	25.8	広島	27.6
岩手	30.1	山梨	34.4	山口	28.1
宮城	30.5	長野	28.1	徳島	29.5
秋田	30.7	岐阜	30.7	香川	27.1

¹ 自営業者の中では、農林業従事者が20.5%と、全国平均（19.2%）を若干上回っている。

山形	29.9	静岡	29.2	愛媛	31.5
福島	30.1	愛知	28.7	高知	32.6
茨城	33.9	三重	29.6	福岡	30.7
栃木	32.5	滋賀	27.2	佐賀	32.1
群馬	32.1	京都	32.0	長崎	34.4
埼玉	30.8	大阪	33.6	熊本	35.3
千葉	31.4	兵庫	29.8	大分	27.3
東京	35.7	奈良	31.0	宮崎	34.1
神奈川	28.3	和歌山	37.0	鹿児島	30.5
新潟	27.4	鳥取	26.5	沖縄	45.9
富山	25.3	島根	24.9	全国	31.0

出典：社会保険庁「平成13年公的年金加入状況等調査」より作成

2. 強制徴収の背景

国民年金の社会保険料未納者に対する強制徴収は、1988年度から1990年度にも実施されたことがあるが、全都道府県に対し強制徴収の指示が出たにもかかわらず、実際に実施されたのは5件であった。しかし、平成16年の年金制度改正を前に保険料納付率の低さ²が問題視されるようになったことから、再び強制徴収制度の利用が注目を集めるようになった³。

こうした機運の中、全国に先駆けて平成15年から国民年金保険料の

² 平成14年度以降、国民年金の保険料納付率は60%台の前半に低下している（表3参照）。

³ 平成15年および平成16年に開催された国民年金特別対策本部会議では、「国民年金保険料収納にかかる行動計画（アクションプログラム）」を設定し、平成19年度までに納付率を80%に引き上げることを目標にしている。社会保険庁が平成16年11月に公表した「緊急対策プログラム」では、この数値目標を達成するための措置の一環として、平成16年度につき、負担能力がありながら未納である約3万人に対し強制徴収を実施し、平成17年度に関しては強制徴収の実施規模の拡大について検討・実施すると定めた。

強制徴収に踏み切ったのが、沖縄社会保険事務局であった。この背景には、沖縄県の国民保険料の納付率が全国最低⁴であったことが重く見られたという事情がある（表2および表3参照）⁵。また、強制徴収の実施に対する世論が1988年当時と比べて随分と変わったことも大きい。沖縄社会保険事務所は、強制徴収の実施が国民の理解を得やすくなったことについて、国民年金の保険料を負担する者とししない者との間の不公平感の高まりをとくに指摘している。

表2 県別納付率

	平成15年度		平成16年度	
	納付率 (%)	順位	納付率 (%)	順位
北海道	65.1	27	66.0	26
青森	60.8	42	62.6	35
岩手	69.5	15	69.9	14

⁴ 沖縄県における国民年金の保険料納付率の低さの理由はさまざまであろうが、沖縄社会保険事務局では、考えられる事情として以下のようなものを指摘している。①失業率の高さ（7.9%、全国平均4.4%（2005年））、②所得の低さ（2,125,000円で全国最低、全国平均3,101,000円（2002年）度）、③私的扶養の高さ（1世帯あたりの人員2.91人、全国平均2.67人（2000年））、④公的年金制度が浸透していないことによる制度に対する意識の低さ（国民年金制度の成立が昭和36年であるのに対し、沖縄県で独自の年金制度が成立したのが昭和45年、その後昭和47年の本土復帰により全国の年金制度が適用される）、⑤沖縄特別措置の若年者に対する影響（保険料を納めないで年金を得ている高齢者の存在が、若年者に影響を与えている可能性）、⑥その他沖縄特殊の事情（米軍への土地の貸与により安定的な収入があるため、年金制度に頼る必要がないなど）。

⁵ 沖縄県は、平成16年度に収納対策強化社会保険事務局の指定を受けている。沖縄県以外で同指定を受けた都道府県は、青森県、茨城県、栃木県、東京都、大阪府、兵庫県、福岡県、長崎県および宮崎県であった。なお、平成17年度については、沖縄県は収納対策強化社会保険事務局の指定を外れている。平成17年度に同指定を受けたのは、山形県、茨城県、栃木県、群馬県、埼玉県、千葉県、神奈川県、岐阜県、愛知県および長崎県である。

宮城	64.9	29	65.9	27
秋田	73.7	4	73.4	5
山形	73.2	6	72.0	10
福島	63.3	32	63.3	32
茨城	61.5	38	61.1	41
栃木	61.2	39	60.7	42
群馬	67.2	19	66.7	23
埼玉	62.1	36	61.8	38
千葉	61.8	37	61.5	40
東京	58.2	45	58.3	45
神奈川	62.9	33	62.6	36
新潟	75.7	2	75.5	2
富山	72.7	8	72.2	8
石川	71.5	11	71.4	11
福井	73.3	5	73.8	4
山梨	65.0	28	65.5	29
長野	73.8	3	73.9	3
岐阜	72.9	7	72.2	9
静岡	69.3	16	69.4	16
愛知	65.9	26	65.7	28
三重	70.5	12	70.7	12
滋賀	70.0	14	69.6	15
京都	62.2	35	62.0	37
大阪	54.1	46	54.3	46
兵庫	61.0	40	63.2	34
奈良	64.1	30	64.3	30
和歌山	67.2	20	67.7	19
鳥取	70.1	13	70.3	13
島根	76.1	1	76.6	1

岡山	66.3	22	66.9	21
広島	66.3	23	66.7	24
山口	67.7	18	68.4	17
徳島	66.4	21	66.5	25
香川	72.6	9	73.3	6
愛媛	72.6	10	73.2	7
高知	67.9	17	68.3	18
福岡	60.6	43	61.5	39
佐賀	66.2	24	67.0	20
長崎	60.8	41	59.6	44
熊本	66.1	25	66.7	22
大分	63.5	31	64.1	31
宮崎	59.9	44	59.6	43
鹿児島	62.6	34	63.2	33
沖縄	43.2	47	45.1	47
全国	63.4		63.6	

出典：社会保険庁「平成16年度の国民年金の加入・納付状況」より作成

表3 沖縄県および全国の保険料納付率の推移（％）

年度	11	12	13	14	15	16
沖縄県の納付率	59.2	59.3	50.8	38.7	43.2	45.1
全国の平均納付率	74.5	73.0	70.9	62.8	63.4	63.6

出典：社会保険庁、平成13年度ないし平成16年度の「国民年金の加入・納付状況」より作成

3. 強制徴収の実施状況

保険料の強制徴収は、未納者に対する納付督促の後に実施される。この納付督促は、□催告状の送付（2カ月おきに6回）および□委託業者に

よる電話納付督促を経て、または□を経ずに直接に□職員、推進員（徴収業務を専門に行う非常勤職員）または指導員の行う戸別訪問督促（場合によって□集合徴収）という流れで実施される⁶。この納付督促の期間が約1年であり、この過程で接触できなかった未納者、納付を拒否する者または免除・猶予等の手続を行わない中・長期の保険料未納者に対して実施されるのが強制徴収である。強制徴収業務は、□最終催告状（出頭通知）の送付の後、□-1 来所電話もしくは□-2 呼び出し・訪問・電話による納付督促を経て、または、□-1 ないし□-2 のいずれも経ずに直接に□催促状の送付、□財産調査、□差押という過程を経る（以上本稿末の図を参照）。差押の対象となる財産であるが、換金等のコストを考慮して、現在のところ預貯金に限り実施されている。

沖縄県の場合、平成16年度についてみると、最終催告状が発行されたのが1,008件であり、これに対して納付を拒否した者またはいずれにせよ納付を履行しなかった者の数が283人であった。この督促状を経てなお、保険料納付を怠ったために差押を受けた者の数は21人である（表4参照）⁷。

強制徴収の対象者の対応をみると、積極的な納付拒否者も多いが、納付督促の段階で接触できなかった者も相当数いるという話であった（全体の約4割）。一方、差押対象者の特徴であるが、職業の点でも所得の点でも多種多様とのことである。差押に対する反応も、すぐに納付に応じる者もいれば、開き直る未納者もいるとのことであった。

⁶ 平成16年についてみると、沖縄県の場合、電話納付督促を年間のべ22万件（ただし、督促以外の制度の説明等を含む）、戸別訪問督促をのべ30万8千件（職員2万1千回、指導員5万8千回、推進員22万9千回）の規模で実施している。なお、「国民保険料収納にかかる行動計画」によると、全国の行動目標は、催告状4,149万件、電話納付督促635万件、戸別訪問督促1,312万件、集合徴収案内状発送1,726万件としている。

⁷ 平成16年度の全国の差押数は、334件であった。なお、沖縄県で発行された最終催告状の数は、平成15年度の強制徴収開始以来毎年約5倍ずつ増加しているが（表4参照）、これは、実施状況を毎年慎重に確認しながら、強制徴収の規模を拡大した結果とのことである。

表 4 沖縄県における強制徴収の実施状況（件）

	平成 15 年度	平成 16 年度	平成 17 年度*1
最終催告状発行件数	271	1,008	5,341
納付*2	95	375	627
未納*3	129	388	1,140
その他*4	47	245	3,574
督促状発行件数	47	283	901
納付*2	36	95	74
未納	11	188	827
差押予告通知書	34	66	97
差押執行	11	21	0

出典：沖縄社会保険事務局

□1 平成 17 年度のデータは、平成 17 年 12 月末時点のものである。

□2 納付には、一部納付および納付誓約を含む。

□3 最終催告状発行件数に関する未納には、免除該当者および現在の収入が低い等の理由により納付が困難な者を含む。

□4 その他には、接触継続中や督促準備中、および、最終催告状送付後に第 1 号被保険者でなかったことが判明した者や死亡等の理由で資格喪失した者等、督促の対象外となった者が含まれる。

4. 評価

強制徴収に対する批判として、「コストがかかるわりに、効果に乏しい」というものがある。実際、1988 年度から 1990 年度にかけて実施された強制徴収の対象者 5 人はすべて、再び未納者に戻ってしまったといわれている。

この点、国民年金保険料の強制徴収に対する沖縄社会保険事務局の評

価は次のようなものであった⁸。

まず、積極的に評価できる点としては、放置しておけば無年金状態に陥りかねない未納者を救うという一般的な意義のほかに、国民年金の保険料納付のもつ「義務」の側面を未納者だけでなく被保険者全体にアピールする効果、未納者を見逃すことから生じる不公平感の是正などがある。

一方、問題点は、実務上の処理に関わる問題として、預貯金のない未納者に対して差押を行いつらい点、納付督促・強制徴収段階での未納者の調査とそのプライバシー保護との兼ね合いなどがある。また、制度そのものについて、確信犯的な未納者に対しては効果が薄いということも挙げられる。

実際、国民年金の保険料徴収業務は、民間企業の行う債権回収と異なり、単に債権を回収すれば終わりというものではない。保険料の納付を継続する必要があることから、制度に対する理解を求めながら、極力自主的に支払ってもらうように対応をしなければならぬ難しさがある。この点に鑑みると、強制徴収システムにおいて重要なのは、場合によっては、徴収業務そのものよりは、その過程において実施される未納者に対する制度の説明ということもあるだろう。

このことは、沖縄県の保険料納付率の改善の内訳をみても伺える。沖縄県では、平成16年度の保険料納付率が前年度に比べて1.9%増加したが、この改善幅は全国で2番目に高かった⁹。こうした高い改善率には、未納者の一部が保険料納付免除の対象者として把握されたこと、および、いったん資格を喪失した者が再び資格を取得した際に適切に保険料を

⁸ 強制徴収は、(一時期過去に実施されたものを除けば)最近実施され始めたものであるため、今の時点で確定的な評価を下すのは困難であり、また時期尚早でもあることを指摘しておかねばならない。本文中の評価は暫定的なものである。

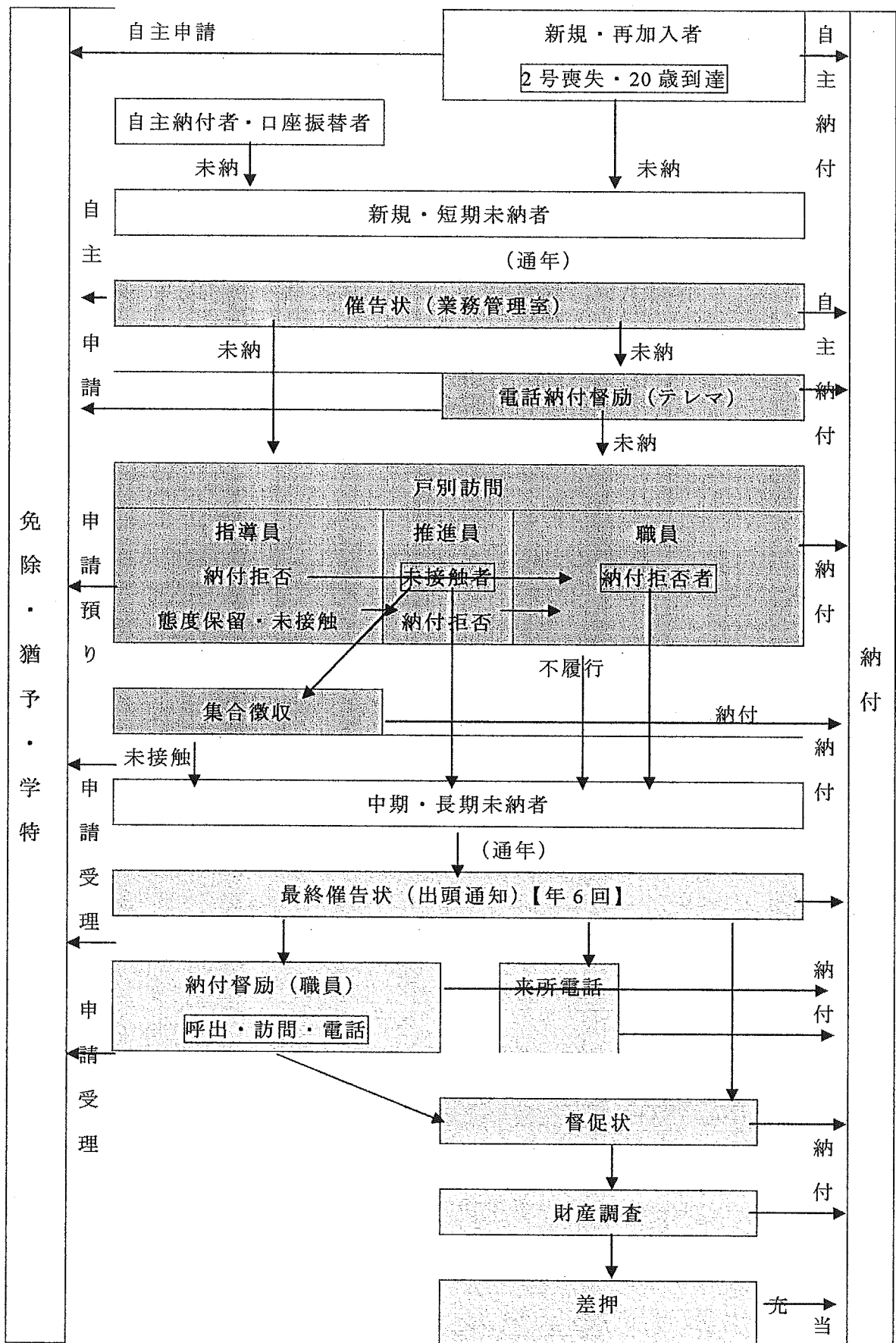
⁹ 平成16年度の保険料納付率の改善幅をみると、上位5県は、上から順に、兵庫県(前年度比2.1%増)、沖縄県(同1.9%増)、青森県(同1.8%増)、宮城県(同1.0%増)そして北海道(同0.9%増)となっている(社会保険庁「平成16年度都道府県別納付率の変化」)。

納付したことが寄与している（それぞれ前年度比 2.4%増と 2.5%増、表 5 参照）。免除等の対象者については、本来保険料納付を免除されるはずの者が、制度をよく理解しないままに未納状態になっていたが、これが納付督促および強制徴収に関して実施される制度の説明により、適正な手続がとられた可能性もある。また、資格再取得者に関しても、正しい情報提供がなされたために、適切に保険料が納付されたことが考えられるだろう。

表 5 属性別納付率の影響度 (%)

	H15 年 度から の改善 幅	H15 年度のみ納付対象月 がある者			両年度とも納付対象月が ある者		
		資格喪失者		免除等 の理由 によ り、納 付対象 者では なくな った者	この 2 年間引 き続き 納付対 象とな ってい る者	H16 年 度中に 60 歳に 達した 者	この 2 年間に 1 回以 上資格 喪失、 再取得 した者 等
		H15 年 度中に 60 歳に 達した 者	その他 (2 号 への移 行者 等)				
沖縄県	1.9	-0.4	0.4	2.4	0.0	-0.3	2.5
全国	0.2	-0.4	0.1	1.2	-0.1	-0.3	0.7

出典：社会保険庁「平成 16 年度の都道府県別の属性別納付率の影響度」より作成

別添 5

本研究事業による研究成果の発表は以下のとおりである。

I 論文

関ふ佐子 「アメリカの年金制度と改革の視点」
『世界の労働』55 巻 11 号 1～12 頁(2005 年 11 月)

健康危険情報および知的財産権の出願・登録は、研究の性格上、いずれも存在しない。

アメリカの年金制度と改革の視点

関 ふ 佐 子

(横浜国立大学大学院助教授)